

سرفصل درس «مدیریت کلاس درس و یادگیری»

۱. معرفی درس و منطق آن:

نقشه راه فعالیت‌های آموزش و پرورش سند تحول بنیادین است. نقشه کلان این سند و گزاره‌های عام آن، به گونه‌ای هوشمندانه از ترویج و اشاعه تفکر و کنش نوجویانه محلی و موقعیتی در سطح مدرسه نشان دارد و از مدرسه نظامی تحول‌خواه و پویا یاد کرده است. به عبارتی مدرسه کانون تحول و تعالی نظام آموزش و پرورش است و معلم عامل این تحول. از جمله وظایف اساسی این عامل تحول، مدیریت کلاس درس و یادگیری است که بر اساس آن برای مسائل و مشکلات مدرسه و نیز برنامه‌های از پیش تعیین شده، برنامه‌ریزی و فرایندهای کنترلی صورت می‌گیرد. بخشی دیگر از این وظیفه، شامل نحوه مواجهه با دانش‌آموزان در طیف‌های مختلف است. با توجه به این وظایف اساسی و راهبردی می‌توان معلم را راهبر آموزشی قلمداد کرد/ این واحد درسی برای دانش‌جو معلمان رشته آموزش ابتدایی تدوین شده و هدف آن است در پایان به دانش و مهارت لازم برای وظایف مدیریتی کلاس درس تسلط لازم را کسب کنند.

نام درس به فارسی: مدیریت کلاس درس و یادگیری	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Classroom and Learning Management	نوع درس: نظری
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری مهارت آموز قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۲
۱- مدیریت کلاس درس را به عنوان یکی از وظایف اصلی معلم را در ابعاد مختلف تشریح کند.	تعداد ساعت: ۳۲
۲- ساختار ارتباطات در مدرسه و کلاس درس را با موقعیت‌های واقعی تبیین و تحلیل کند.	تخصص مورد نیاز برای
۳- فضای مناسب برای موقعیت‌های مختلف را بر اساس اصول علمی و منطقی طراحی کند.	تدریس: متخصص در حوزه
۴- برای موقعیت‌های مختلف، طراحی زمان را بر پایه اصول علمی و منطقی انجام دهد.	مدیریت آموزشی، روانشناسی
۵- برای مقابله با مشکلات تحصیلی و رفتاری خاص دانش‌آموزان سناریوی مناسب ارائه کند.	تربیتی
۶- برای حل رفتارهای تعارض آمیز، روش‌های علمی ارائه نماید.	
۷- برای موقعیت‌های مختلف، روش‌های انضباط در کلاس درس را متناسب با شرایط پیشنهاد کند.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: مدیریت کلاس درس: تعریف و دامنه

- ضرورت و اهمیت مدیریت کلاس درس
- تعریف مدیریت کلاس درس
- رویکردهای مدیریت کلاس درس
- سبک‌های مدیریت کلاس درس
 - غیرمداخله‌گرا
 - مداخله‌گرا
 - تعامل‌گرا

- وظایف و کارکردهای مدیریت کلاس درس
- اثربخشی معلم
- عوامل کلیدی در مدیریت اثربخش کلاس
- دامنه مدیریت کلاس (فضا، زمان، محتوا، منابع، افراد)

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدیریت کلاس درس
تشریح وظایف معلم با تأکید بر وظایف مدیریت کلاس و یادگیری
فعالیت عملکردی: تعاریف مدیریت کلاس درس از منابع مختلف را بررسی و الگویی برای آن به کلاس ارائه نماید.

فصل دوم: ارتباط در مدارس

- تعریف و مدل کلی ارتباط
- انواع ارتباط
 - یکسویه
 - دوسویه

- ارتقای توانایی های ارتباطی

- صحبت کردن در جمع
- رسانه های ارتباطی

■ منابع در فرایند ارتباطی

- شبکه های ارتباطی در مدارس

- شبکه های رسمی
- شبکه های غیر رسمی

فعالیت یادگیری: مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه ارتباطات در مدارس

فعالیت عملکردی: نمونه هایی از ارتباطات رسمی و غیر رسمی را با الهام از مدل کلی ارتباط، تحلیل و نتایج را به کلاس ارائه نماید.

فصل سوم: مدیریت فضای یادگیری

- محیط یادگیری موثر
- طراحی و مدیریت کلاس درس
- تأثیر چیدمان افراد در محیط یادگیری

- کارکردهای فضای یادگیری
- فضای یادگیری و نیازهای دانش آموزان
- چیدمان وسایل و تجهیزات
- تعاملات در فضای یادگیری
- اصول آرایش کلاس درس
- روش های آراستن کلاس درس
- چیدمان ردیفی
- چیدمان خوشه ای
- چیدمان گروه های دو نفره
- چیدمان U شکل

فعالیت یادگیری:

- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- مطالعه منابع معرفی شده در زمینه چیدمان فیزیکی فضای یادگیری
- تشریح وظایف معلم با تأکید بر وظایف مدیریت کلاس و یادگیری

فعالیت عملکردی: برای انواع چیدمان در کلاس درس، جدولی طراحی کند تا بر اساس آن یک معلم بتواند چیدمان مناسب کلاس درس خود را انتخاب نماید.

فصل چهارم: مدیریت زمان در کلاس درس

- ماهیت زمان و مدیریت آن
- عوامل موثر بر مدیریت زمان در کلاس درس
- زمان بندی کلاس درس
- شیوه های مدیریت زمان
- در کلاس های عادی
- در کلاس های ویژه و چندپایه
- استفاده از ظرفیت های داخلی و خارجی کلاس درس در مدیریت زمان

فعالیت یادگیری:

- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدیریت زمان

فعالیت عملکردی: سناریویی برای یک جلسه کلاسی طراحی کند و بر اساس آن سناریوی مدیریت زمان را بیان و به کلاس ارائه نماید.

فصل پنجم: مدیریت افراد در کلاس درس

- نیازها و نظریه‌های مرتبط با آن
- باورها و نظریه‌های مرتبط با آن
- خودکارآمدی دانش‌آموزان
- انگیزش درونی و بیرونی
- نظم و انضباط کلاس
- جلب مشارکت دانش‌آموزان (گروه محوری)
- مدیریت بحث‌های گروهی
- تشویق و تنبیه
- حل مشکلات ویژه تحصیلی
 - ناتوانی‌های یادگیری
 - مشکلات خواندن
 - کودکان دارای فقر فرهنگی
 - کودکان دارای نیازهای ویژه
 - کودکان تیزهوش و گروه‌بندی متجانس
- مقابله با مشکلات ویژه رفتاری
 - بزهکاری
 - دزدی
 - دروغ‌گویی
 - قلدری
 - بلوغ زودرس
 - بی‌انگیزگی تحصیلی
 - اضطراب و استرس
- مدیریت تعارض در کلاس
- تعاریف تعارض
- منابع ایجاد تعارض
- مدیریت تعارض
 - رقابتی
 - تشریک مساعی
 - مصالحه
 - اجتناب

فعالیت یادگیری:

- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- مطالعه منابع معرفی شده در زمینه افراد در مدارس

فعالیت عملکردی:

درباره نظریه های ارائه شده و نیز شیوه های مقابله با مشکلات تحصیلی و رفتاری، مواردی از اقدام پژوهی یا تحقیقات کاربردی جستجو و نتایج آن را در کلاس درس ارائه نماید.

فصل ششم: مدیریت محتوا و منابع در کلاس درس

- ساختار کتاب و منابع یادگیری
- کاربرد منابع یادگیری
- ارزیابی منابع یادگیری
- عوامل مؤثر بر زمان بندی محتوا
- زمان بندی محتوا (سالانه، ماهانه، روزانه)
- روش های تهیه جدول محتوای درس
- کاربرد فناوری اطلاعات در مدیریت و زمان بندی محتوایی

فعالیت یادگیری:

- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
- مطالعه منابع معرفی شده در زمینه محتوا و منابع یادگیری

فعالیت عملکردی:

برای یک کتاب درسی، زمان بندی محتوایی با در نظر گرفتن دو حادثه پیش بینی نشده انجام دهند و به کلاس ارائه نمایند.

فصل هفتم: نکات مورد توجه در برنامه ریزی برای آموزش کلاسهای چند پایه

- برابری فرصت های آموزشی در فرایند آموزش
- آزادی عمل معلم در برنامه ریزی کلاسهای چند پایه
- استفاده از منابع محلی در اداره کلاسهای چند پایه (منابع انسانی - منابع مالی)
- تشکیل گروه های کوچک آموزشی در کلاس
- تاکید بر مفاهیم و مهارتهای اساسی در برنامه درسی

فعالیت یادگیری:

مشاهده تدریس (فیلم /حضور در کلاس چند پایه) در کلاس چند پایه و تهیه گزارش تحلیلی از آن بر اساس یکی از محور های فوق

فصل هشتم: نحوه تنظیم جدول ساعات هفتگی در کلاسهای چند پایه

-مدیریت زمان و نقش معلم در کلاسهای چند پایه

-قوانین و مقررات در کلاسهای چند پایه

-گروه های یادگیری در کلاس های چند پایه و نحوه سازماندهی و هدایت آن

فعالیت یادگیری:

مشاهده تدریس (فیلم /حضور در کلاس چند پایه) در کلاس چند پایه و تهیه گزارش تحلیلی از آن بر اساس یکی از محور های فوق و ارائه به کلاس مصاحبه با معلم با تجربه در کلاس های چند پایه، و گفتگو در خصوص مشکلات مدیریت کلاس نقاط قوت و ضعف و آنچه از آن آموخته است، نحوه سازمان دادن اهداف و محتوای برنامه درسی، نحوه بکارگیری ظرفیت دانش آموزان و منابع محلی برای حل مشکلات و تهیه یک جدول مقایسه ای از شباهت ها و تفاوت مشکلات و روش های مختلف اداره کلاس کلاس چند پایه بر اساس گزارش های ارائه شده در کلاس.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت آموزشگر انجام می شود؛ هر چند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف اند بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند. انجام فعالیت های عملکردی برای درک عمیق، یادگیری بهتر و بکارگیری آموخته ها در موقعیت های آموزشی نیز، مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

سرمدی، محمدرضا سرمدی؛ صیف، محمدحسن. (۱۳۹۸). مدیریت کلاس. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور [فصل ۴، ۶، ۷ و ۸].
گریتر، تریسی. (۱۳۹۵). مدیریت اثربخش کلاس درس، ترجمه نادرقلی قورچیان و همکاران. تهران: نسل آفتاب. [فصول ۱ و ۳]
درایکورس، رودولف و همکاران. (۱۳۸۸). مدیریت کلاس درس، ترجمه حمید علیزاده و علیرضا روحی. تهران: دانژه [بخش ۲، ۳ و ۴]

صمدیان، صمد. (۹۱۱۷) برنامه ریزی درسی کلاس های چند پایه. انتشارات بوی جوی مولیان.

منابع فرعی:

کنراد، ادوارد. (۱۳۸۴). مدیریت کلاس در دبستان، ترجمه علیرضا کیامنش و کامران گنجی. تهران: رشد.
سیف، علی اکبر. (۱۳۹۷). روانشناسی پرورشی نوین. تهران: رشد.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشهادی)

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره به ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت

ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول ترم داده می شود

ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد.

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

